

Sygn. akt I C 335/16

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Kraków dnia 26 października 2016 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Wojciech Żukowski

Protokolant: starszy protokolant Marzena Stępkowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 października 2016 r. w Krakowie

sprawy z powództwa J. U.

przeciwko M. W.

o stwierdzenie obowiązku złożenia oświadczenia woli

I. **powództwo oddala,**

II. **przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie na rzecz radcy prawnego G. S. kwotę 8856 (słownie: osiem tysięcy osiemset pięćdziesiąt sześć) złotych tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu.**

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 23 lutego 2016 r. powód J. U. wniósł o nakazanie pozwanej M. W. złożenia oświadczenia woli, którego treścią jest przeniesienie własności nieruchomości położonej w N. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Wieliczce VII Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgi wieczystej o nr (...) oraz nieruchomości położonej w N. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Wieliczce VII Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgi wieczystej o nr (...) w związku z działem spadku oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów procesu według norm przepisanych.

Na uzasadnienie podano, że strony w dniu 8 maja 2013 r. zawarły w formie aktu notarialnego przedwstępną umowę działu spadku przewidującą wzajemne przeniesienia udziałów w nieruchomościach przy ul. (...) w N.. Umowa przyrzeczona miała zostać zawarta do dnia 31 marca 2014 r. Pozwana uchyła się od zawarcia umowy przyrzeczonej.

Pozwana, pomimo doręczenia pozwu i zawiadomienia o rozprawie (k. 55) nie stawiała się na rozprawę, nie ustanowiła pełnomocnika ani pełnomocnika do doręczeń, ani nie przedstawiła stanowiska na piśmie.

Pismem z dnia 4 października 2016 r. (k. 85) powód sprecyzował roszczenie w ten sposób, że wniósł o nakazanie pozwanej M. W. złożenia oświadczenia woli, którego treścią jest przeniesienie $\frac{3}{4}$ prawa własności nieruchomości położonej w N. gmina N., składającej się z działek nr:

- (...)obszaru 984 m² zabudowanej budynkiem nr (...) przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Wieliczce VII Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgi wieczystej o nr (...),

- (...) obszaru 499 m², dla której VII Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgi wieczystej o nr (...),

oraz wniosł o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych, a na wypadek braku wyegzekwowania tychże kosztów od pozwanej, zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz pełnomocnika kosztów nieopłaconej pomocy prawnej z urzędu.

Pozwana nie przedstawiła żadnego stanowiska wobec zmodyfikowanego żądania pozwu (d.d. w trybie art. 1135[5] § 2 k.p.c. - k. 76).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 8 maja 2013 r. pomiędzy M. W. i J. U. została zawarta przed notariuszem M. K. w formie aktu notarialnego rep. A (...) umowa przedwstępna działu spadku. W pkt (...) M. W. oraz J. U. zobowiązali się do dokonania działu spadku po zmarłym A. U. bez żadnych spłat i dopłat w ten sposób, że:

a) nieruchomości szczegółowo opisaną w par. I lit. „a” (tj. nieruchomości składającą się działki nr (...) obszaru 984 m², zabudowaną budynkiem nr (...) przy ulicy (...), dla której Sąd Rejonowy w Wieliczce VII Zamiejscowy Wydział Ksiąg wieczystych w N. prowadzi księgę wieczystą (...)) oraz w par. I lit. „b” (tj. nieruchomości składającą się działki nr (...) obszaru 499 m², dla której Sąd Rejonowy w Wieliczce VII Zamiejscowy Wydział Ksiąg wieczystych w N. prowadzi księgę wieczystą (...)) niniejszego aktu otrzyma na własność J. U.,

b) nieruchomości szczegółowo opisaną w par. I lit. „c” (tj. nieruchomości składającą się działki nr (...) obszaru 2887 m², dla której Sąd Rejonowy w Wieliczce VII Zamiejscowy Wydział Ksiąg wieczystych w N. prowadzi księgę wieczystą (...)) otrzyma na własność M. W..

W pkt (...) strony postanowiły, że umowa przyrzeczona zostanie zawarta do dnia 31 marca 2014 r.

Dowód: - wypis aktu notarialnego, k. 4-6

Przy ustalaniu stanu faktycznego oparł się sąd na dowodzie z dokumentu publicznego – wypisu z aktu notarialnego, który nie budził wątpliwości i stanowił dowód na okoliczność faktu złożenia i treści oświadczeń woli w nim stwierdzonych.

Sąd zważył co następuje:

Zgodnie z art. 64 k.c. prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające obowiązek danej osoby do złożenia oznaczonego oświadczenia woli, zastępuje to oświadczenie. Powód w niniejszej sprawie oparł żądanie stwierdzenia obowiązku złożenia oświadczenia woli przez pozwaną na okoliczności, iż w dniu 8 maja 2013 r. zawarł z pozwaną umowę przedwstępną działu spadku po A. U.. Zgodnie z art. 389 k.c. umowa, przez którą jedna ze stron lub obie zobowiązują się do zawarcia oznaczonej umowy (umowa przedwstępna), powinna określać istotne postanowienia umowy przyrzeczonej. Jeżeli termin, w ciągu którego ma być zawarta umowa przyrzeczona, nie został oznaczony, powinna ona być zawarta w odpowiednim terminie wyznaczonym przez stronę uprawnioną do żądania zawarcia umowy przyrzeczonej. Jeżeli obie strony są uprawnione do żądania zawarcia umowy przyrzeczonej i każda z nich wyznaczyła inny termin, strony wiążą termin wyznaczony przez stronę, która wcześniej złożyła stosowne oświadczenie. Jeżeli w ciągu roku od dnia zawarcia umowy przedwstępnej nie został wyznaczony termin do zawarcia umowy przyrzeczonej, nie można żądać jej zawarcia.

Jak wynika z treści aktu notarialnego z dnia 8 maja 2013 r. zawarta pomiędzy powodem a pozwaną umowa odpowiada wymogom przewidzianym w w/w przepisach. Określa ona bowiem istotne postanowienia umowy działu spadku (tj. wskazuje, która ze stron które składniki spadku ma otrzymać w wyniku działu spadku oraz rozstrzyga, że dział spadku ma nastąpić bez żadnych spłat i dopłat. Ponadto umowa przedwstępna z dnia 8 maja 2013 r. została zawarta w formie aktu notarialnego, a zatem odpowiada wymogom formalnym przewidzianym dla umowy działu spadku, w skład którego wchodzi nieruchomości (art. 1037 par. 2 k.c.). Zgodnie z art. 390 par. 2 k.c. powód co do zasady byłby zatem uprawniony do żądania od pozwanej zawarcia umowy przyrzeczonej. Tym niemniej powództwo w

brzmieniu sprecyzowanym pismem z dnia 4 października 2016 r. nie mogło podlegać uwzględnieniu. Zgodnie bowiem z art. 390 par. 2 k.c. uprawniony może dochodzić zawarcia umowy przyrzeczonej, a zatem umowy, której treść odpowiadać będzie treści umowy, do której zawarcia zobowiązała się druga strona umowy przedwstępnej. Z treści aktu notarialnego wynika, że pozwana zobowiązała się wobec powoda do zawarcia umowy działu spadku po zmarłym A. U. bez żadnych spłat i dopłat w ten sposób, że:

a) nieruchomości szczegółowo opisaną w par. I lit. „a” (tj. nieruchomości składającą się działki nr (...) obszaru 984 m², zabudowaną budynkiem nr (...) przy ulicy (...), dla której Sąd Rejonowy w Wieliczce VII Zamiejscowy Wydział Ksiąg wieczystych w N. prowadzi księgę wieczystą (...)) oraz w par. I lit. „b” (tj. nieruchomości składającą się działki nr (...) obszaru 499 m², dla której Sąd Rejonowy w Wieliczce VII Zamiejscowy Wydział Ksiąg wieczystych w N. prowadzi księgę wieczystą (...)) niniejszego aktu otrzyma na własność J. U.,

b) nieruchomości szczegółowo opisaną w par. I lit. „c” (tj. nieruchomości składającą się działki nr (...) obszaru 2887 m², dla której Sąd Rejonowy w Wieliczce VII Zamiejscowy Wydział Ksiąg wieczystych w N. prowadzi księgę wieczystą (...)) otrzyma na własność M. W..

Umowa, do której zawarcia zobowiązała się pozwana jest zatem umową, którą miało nastąpić jednoczesne rozdysponowanie trzema nieruchomościami wchodzącym w skład spadku, w ten sposób, że – bez spłat i dopłat - dwie nieruchomości otrzymać ma na wyłączność powód, a jedną – pozwana. Natomiast złożenie oświadczenia woli o treści określonej w piśmie powoda z dnia 4 października 2016 r. skutkowałoby jedynie przeniesieniem na powoda na wyłączność dwóch nieruchomości wchodzących w skład spadku, bez jakiegokolwiek zadysponowania pozostałą, trzecią nieruchomości. Zatem skutkowałoby pozostaniem przez strony we wspólności majątku spadkowego w stosunku do tej trzeciej nieruchomości. Nie odpowiada to treści umowy, do której zawarcia zobowiązała się pozwana umową przedwstępną z dnia 8 maja 2016 r., albowiem w wyniku złożenia oświadczeń woli określonych w tej umowie strony całkowicie wyszłyby ze wspólności majątku spadkowego, w szczególności zaś skutki tej umowy nie ograniczałyby się wyłącznie do przeniesienia na powoda całych praw własności nieruchomości (...) oraz (...), ale z przeniesieniem tych nieruchomości na powoda w sposób nierozzerwalnie związane byłoby przeniesienie na pozwaną całego prawa własności nieruchomości objętej księgą wieczystą (...). Takie umowne ukształtowanie praw i obowiązków stron ma charakter niepodzielny i nierozzerwalny. W konsekwencji powód mógłby skutecznie domagać się złożenia przez pozwaną oświadczenia woli o treści obejmującej przeniesienie na rzecz powoda dwóch nieruchomości a na pozwaną jednej nieruchomości, bez spłat i dopłat, ale nie może skutecznie domagać się złożenia przez pozwaną oświadczenia woli obejmującego jedynie przeniesienie na powoda dwóch nieruchomości, z pominięciem kwestii przeniesienia na pozwaną jednej nieruchomości, ponieważ złożenie żądanego przezeń pozwem oświadczenia woli prowadziłoby do zawarcia zupełnie innej umowy, aniżeli umowa określona w umowie przedwstępnej. Wobec związania żądaniem pozwu (art. 321 § 1 k.p.c.) sąd nie mógł natomiast orzec o obowiązku złożenia przez pozwaną oświadczenia woli o treści określonej w umowie przedwstępnej, ale odmiennego niż żądane w pozwie.

Powyższe prowadzi do wniosku, że objęte żądaniem pozwu ostatecznie sprecyzowanym w piśmie z dnia 4 października 2016 r. oświadczenie woli nie jest zgodne z treścią oświadczenia woli, które pozwana zobowiązała się złożyć umową z dnia 8 maja 2013 r. W konsekwencji powództwo podlegać musiało oddaleniu, albowiem pozwana jest zgodnie z art. 390 par. 2 k.c. zobowiązana do złożenia oświadczenia woli o treści wynikającej z umowy przedwstępnej z dnia 8 maja 2013 r. ale nie zobowiązała się do złożenia oświadczenia woli określonego w żądaniu pozwu. Mając to na uwadze orzeczono jak w pkt I sentencji na podstawie wyżej powołanych przepisów.

O wynagrodzeniu pełnomocnika z urzędu powoda orzeczono w pkt II sentencji na zasadzie § 2 pkt 1, w zw. z § 4 ust. 1 i 3 w zw. z § 8 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 1805).